

Warszawa, dnia 4 maja 2017 r.

**Prezes
Sądu Okręgowego w Warszawie**

Wiz 440-548/17/R

Pan

Odpowiadając na Pana pismo z dnia 4 kwietnia 2017 r. uprzejmie informuję, że kwestię szkoleń dla pracowników Opiniodawczych Zespołów Sądowych Specjalistów (dalej: OZSS) działających w okręgu Sądu Okręgowego w Warszawie podejmę na moim spotkaniu z kierownikami tych placówek, które odbędzie się w przyszłym tygodniu. Na tym spotkaniu przedstawię Pana sugestie zawarte w powołanym wyżej piśmie – przekazując przy tej sposobności kopię Pana pisma. Szkolenia pracowników OZSS pozostają bowiem w gestii ich kierowników.

Nie wydaje się jednak aby problematyka skutków dla psychiki dziecka jego oddzielenia od rodzica była obca ekspertom zatrudnionym w OZSS. Wydaje się, że do podstaw wiedzy psychologicznej, jeżeli nie powszechnej, należy świadomość, że każdy miesiąc, czy też nawet tydzień braku kontaktu z rodzicem jest dla dziecka negatywnym przeżyciem a w dłuższej perspektywie wpływa na osłabienie więzi łączących dziecko z rodzicem. Ponieważ trudno oczekiwać od małego dziecka aby rozumiało problemy w relacjach między jego rodzicami, to wyprowadzenie się jednego z nich dziecko może odbierać jako jego porzucenie. Z tych względów niezmiernie istotne jest, aby separacja rodziców w miarę możliwości nie naruszała dotychczasowego rozmiaru kontaktu z każdym z rodziców albo możliwie szybko te kontakty zostały przywrócone. Jeśli rodzice nie osiągają w tym zakresie porozumienia rodzic odseparowany od dziecka – choćby na skutek własnego działania – ma prawo oczekiwać

stosownego wsparcia ze strony Państwa. Niezbędne są zatem stosowne mechanizmy prawne zapewniające przywrócenie dziecku kontaktu z obojgiem rodziców. Przy tym chodzi o to, aby mechanizmy te zapewniały szybkość działania. Do takich mechanizmów zaliczyć należy w pierwszej kolejności instytucję zabezpieczenia.

Na mocy art. 755 § 1 pkt 1 Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.) sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania, zaś stosownie do § 1 pkt 4 tego artykułu sąd może uregulować sposób roztoczenia pieczy nad małoletnimi dziećmi i utrzymywania kontaktów z nimi. Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego z 16 września 2011 r. (Dz.U. Nr 233, poz. 1381) przyniosła istotną zmianę co do trybu udzielania tego zabezpieczenia. O ile w stanie prawnym przed nowelizacją, postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia – czy to w sprawach rozwodowych, czy to w sprawach opiekuńczych – były wydawane na posiedzeniu niejawnym, ponieważ nie przewidziano w tym zakresie odstępstwa od zasady wyrażonej w przepisach ogólnych, o tyle po tej nowelizacji, zgodnie z nowym art. 756¹ k.p.c., wprowadzonym powołaną wyżej ustawą, zasadą jest, że postanowienia w tym przedmiocie mogą zapaść dopiero po przeprowadzeniu rozprawy, z wyjątkiem spraw niecierpiących zwłoki. Ta zmiana stanowiła realizację postulatu Rzecznika Praw Obywatelskich sformułowanego w jego wystąpieniu do Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 listopada 2008 r.

Sąd rozwodowy lub sąd opiekuńczy stosują więc art. 755 k.p.c. w reakcji na wniosek o uregulowanie stosunków między rodzicami a dziećmi na czas postępowania. Dotyczy on sposobu roztoczenia pieczy nad dzieckiem i kontaktu z nim. Są to z istoty rzeczy sprawy wniesione do sądu na tle konfliktu między rodzicami. W takich sytuacjach wydaje się uzasadnione aby postanowienie było wydawane po zebraniu choćby podstawowego materiału dowodowego dającego sądowi przynajmniej wstępną orientację co do sytuacji rodzinnej i potrzeb dziecka. Temu celowi na pewno sprzyja przeprowadzenie rozprawy. Zwiększa to szansę na wydanie trafnego, zgodnego z dobrem dziecka rozstrzygnięcia. Jest to tym bardziej istotne, że naruszenie postanowienia zabezpieczającego w przedmiocie kontaktów lub sprawowania pieczy w formule pieczy naprzemiennej może być zagrożone sankcją finansową.

Warto zauważyć, że możliwość zagrożenia nakazaniem zapłaty sumy pieniężnej w postanowieniu zabezpieczającym, w którym zastosowano formułę pieczy naprzemiennej, została wprowadzona stosunkowo niedawno - ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy i ustawy Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.

2015 r. poz. 1062).

Zmiana ta ma istotny walor informacyjny, gdyż wskazuje, że formuła pieczy naprzemiennej może być zastosowana już w ramach zabezpieczenia a więc w czasie trwania postępowania, co ma zasadnicze znaczenie dla utrzymania przez dziecko więzi z obydwójgiem rodziców.

Mając na uwadze, że kwestia zabezpieczenia w omawianych sprawach jest kwestią pilną, ustawodawca w art. 737 zd. 2 k.p.c. postanowił, że jeżeli ustawa przewiduje rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie na rozprawie, należy ją wyznaczyć tak, aby rozprawa mogła odbyć się w terminie miesięcznym od dnia wpływu wniosku. To rozwiązanie zapewnia więc pilne rozpoznanie tych spraw o zabezpieczenie, które z jednej strony ze swej istoty są pilne, z drugiej jednak strony wymagają dokonania ustaleń, które w zwykłym trybie zabezpieczenia (czyli z rozpoznaniem wniosku na posiedzeniu niejawnym) nie są możliwe.

Z istoty rzeczy w tych sprawach wnioski o zabezpieczenie pojawia się w sytuacji konfliktu i zmierza do zmiany dotychczasowej sytuacji faktycznej – w takiej sytuacji rozstrzygnięcie wymaga szczególnej wnikliwości, rozwagi i odpowiedzialności. Całkowicie odpada tu cel zaskoczenia dłużnika, który jest istotnym motywem niejawności przy rozpoznawaniu wniosku o zabezpieczenie w sprawach cywilnych o charakterze majątkowym. Rozstrzygnięcie o zabezpieczeniu w omawianych sprawach uzależnione jest od wielu czynników, które należy ustalić, w szczególności jest to dobro dziecka. Ma ono też istotny wpływ na przyszłe rozstrzygnięcie w orzeczeniu końcowym – optymalnie dla dziecka byłoby, aby było jego antycypacją. Jest bowiem pożądanym aby sposób roztoczenia pieczy dokonany w zabezpieczeniu nie uległ później zasadniczej zmianie, gdyż każda taka zmiana stanowi dla dziecka silne przeżycie.

Z Up. Prezesa
Sądu Okręgowego w Warszawie
Sędzia Wzytator
ds. rodzinnych i nieletnich
Robert Legadło